

## **Методичні рекомендації до самостійної роботи**

з курсу «Природа рідного краю»

### **1. Загальні положення**

Самостійна робота є важливою складовою навчального процесу і передбачає:

- опрацювання навчальної літератури та електронних ресурсів;
- виконання індивідуальних завдань (есе, презентацій, досліджень, заповнення польових щоденників тощо);
- підготовку до практичних занять та підсумкового контролю.

Мета самостійної роботи — поглиблення теоретичних знань і формування практичних умінь дослідження природи рідного краю, розвиток екологічного мислення і вміння застосовувати знання для збереження довкілля.

### **2. Рекомендації за змістовими модулями**

#### **Модуль 1. Рельєф та клімат нашого краю**

- опрацювати літературу з географії та землезнавства;
- скласти схему або таблицю «Типи рельєфу місцевості та їх вплив на господарську діяльність»;
- підготувати коротке повідомлення (1–2 с.) про кліматичні особливості свого регіону, зазначити небезпечні явища (посухи, пилові бурі, ожеледь тощо);
- виконати завдання: охарактеризувати один приклад степового ландшафту та визначити його екологічні проблеми.

#### **Модуль 2. Ґрунти, гриби та рослини**

- ознайомитися з класифікацією ґрунтів та підготувати опис типового ґрунту своєї місцевості;
- скласти таблицю «Типи ґрунтів – їх властивості – заходи охорони»;
- зібрати матеріали про лікарські та декоративні рослини регіону, підготувати фото або гербарій (за можливості);
- дослідити 1 вид із Червоної книги України, занесений у вашій області, та оформити коротку довідку.

#### **Модуль 3. Тварини рідного краю**

- скласти схему «Категорії безхребетних тварин та їх роль у природі»;
- підготувати повідомлення про найчисельніші види риб Дніпра або Азовського моря;
- порівняти різні групи амфібій та рептилій, визначити їх екологічне значення;
- скласти таблицю «Перелітні птахи мого краю: терміни прильоту та відльоту»;
- підготувати міні-доповідь (1 стор.) про рідкісні ссавці регіону.

## **Модуль 4. Охорона та збереження природи**

- скласти карту або схему природоохоронних об'єктів області (заповідники, заказники, пам'ятки природи);
- опрацювати матеріали про Національний заповідник «Хортиця» і написати короткий огляд (історія, природа, сучасне значення);
- підготувати презентацію (5–7 слайдів) про унікальну ботанічну або геологічну пам'ятку свого краю.

## **3. Форми звітності**

- письмові конспекти та есе (1–2 стор.);
- презентації (5–10 слайдів);
- таблиці, схеми, карти;
- польові щоденники (за зразком у Moodle);
- підготовка до тестування (банк питань у Moodle).

## **4. Джерела для самостійної роботи**

- основна та додаткова література з силабусу (Павловська Т.С., Ковальчук Г.В., Якубенко Б. та ін.);
- електронні ресурси:
  - сайт Міністерства екології України (<http://www.menr.gov.ua>);
  - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbu.gov.ua>);
  - Moodle ЗНУ (<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11400>);
  - регіональні довідники та ресурси про природу Запорізької області.

## 5. Критерії оцінювання самостійної роботи

- **Повнота виконання** (100% завдань, вчасно) — 5 балів.
  - **Якість викладу** (логічність, аргументованість, грамотність) — 3 бали.
  - **Креативність і використання додаткових джерел** — 2 бали.
- Максимум: 10 балів за кожне завдання.

### Методичні рекомендації (таблиця)

| Модуль / Тема                           | Завдання для самостійної роботи                                                                                                                                                                                                                                                                  | Форма звітності                                      | Максимум балів |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|----------------|
| <b>Модуль 1. Рельєф та клімат</b>       | 1. Опрацювати літературу з географії степової зони.<br>2. Скласти схему «Типи рельєфу та їх вплив на господарство».<br>3. Підготувати опис кліматичних особливостей свого регіону (небезпечні явища).                                                                                            | Конспект (1–2 с.), таблиця/схема, есе                | 10             |
| <b>Модуль 2. Ґрунти, гриби, рослини</b> | 1. Описати класифікацію ґрунтів, скласти таблицю «Типи ґрунтів – властивості – охорона».<br>2. Зібрати інформацію про лікарські та декоративні рослини регіону.<br>3. Підготувати довідку про один вид з Червоної книги України.                                                                 | Таблиця, есе, фото/гербарій, коротка довідка (1 с.)  | 10             |
| <b>Модуль 3. Тварини рідного краю</b>   | 1. Скласти схему «Категорії безхребетних та їх роль у природі».<br>2. Підготувати повідомлення про рибу Дніпра або Азовського моря.<br>3. Порівняти групи амфібій і рептилій (екологічне значення).<br>4. Таблиця «Перелітні птахи: терміни міграції».<br>5. Міні-довідка про рідкісних ссавців. | Схема, таблиця, есе (1–2 с.), міні-довідка           | 10             |
| <b>Модуль 4. Охорона та</b>             | 1. Скласти карту/схему природоохоронних об'єктів області.                                                                                                                                                                                                                                        | Карта/схема, есе (1–2 с.), презентація (5–7 слайдів) | 10             |

| Модуль / Тема      | Завдання для самостійної роботи                                                                                             | Форма звітності | Максимум балів |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------|
| збереження природи | 2. Підготувати огляд про Національний заповідник «Хортиця».<br>3. Презентація про ботанічну чи геологічну пам'ятку регіону. |                 |                |

#### Додатково

- **Джерела:** основна та додаткова література із силабусу, сайти Мінекології, НБУВ, Moodle ЗНУ.
- **Критерії оцінювання:**
  - повнота виконання завдань — 5 балів,
  - логічність і грамотність — 3 бали,
  - креативність і використання додаткових джерел — 2 бали.